A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. április 22. *

A C-122/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Symvoulio tis Epikrateias (Görögország) a Bírósághoz 2009. április 2-án érkezett, 2008. november 11-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Enosi Efopliston Aktoploïas és társai**

és

az **Ypourgos Emporikis Naftilías**,

valamint

az **Ypourgos Aigaíou**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: görög.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. Toader, C. W. A. Timmermans (előadó), K. Schiemann és P. Kūris bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,
hivatalvezető: N. Nanchev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. február 25-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Enosi Efopliston Aktoploïas és társai képviseletében A. Kalogeropoulos dikigoros,

– a görög kormány képviseletében S. Chala és S. Trekli, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében L. Lozano Palacios és D. Triantafyllou, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EK 10. cikk, az EK 49. cikk és az EK 249. cikk, valamint a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) történő alkalmazásáról szóló, 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 364., 7. o., helyesbítés: HL 1998. 187., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 10. o., helyesbítés: HL L 227., 62. o.) 1., 2. és 4. cikkének, valamint 6. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 A kérelmet az Enosi Efopliston Aktoploïas nevű társaság és négy kabotázs-részvénytársaság, az ANEK, a Minoïkes Grammes, az N. E. Lésvou és a Blue Star Ferries, valamint egyrészt az Ypourgos Emporikis Naftilías (kereskedelmi tengerészeti miniszter), másrészt az Ypourgos Aigaíou (az Égei-tengerrel kapcsolatos ügyekért felelős miniszter) közötti, a miniszterek által hozott, a tengeri kabotázst bizonyos feltételekhez kötő két rendelet érvényessége tárgyában folyamatban lévő két peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

3 A 3577/92 rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„1993. január 1-jétől a tengeri fuvarozási szolgáltatások (tengeri kabotázs) szabad mozgása [helyesen: a tagállamon belüli tengeri fuvarozási szolgáltatások (tengeri kabotázs) nyújtásának szabadsága] érvényes azokra a közösségbeli hajótulajdonosokra, akik egy tagállamban jegyeztették be hajóikat, és ezen tagállam lobogója alatt hajóznak, azzal a feltétellel, hogy ezek a hajók megfelelnek minden előírásnak, amely az adott tagállamban a tengeri kabotázs nyújtására vonatkozik, ideértve az Euros-lajstromozású hajókat is, miután a Tanács jóváhagyta ezt a lajstromot."

4 A 3577/92 rendelet 6. cikke előírja:

„(1) Eltérés útján a következő, a Földközi-tengeren, Spanyolország, Portugália és Franciaország partjai mentén végzett tengeri fuvarozási szolgáltatások vonhatók ki [helyesen: átmenetileg mentesülnek] e rendelet hatálya alól:

– körutazások 1995. január 1-jéig,

– stratégiai termékek fuvarozása (olaj, olajtermékek és ivóvíz) 1997. január 1-jéig,

– 650 bruttó [helyesen: bruttó regisztertonna] űrtartalomnál kisebb hajók által nyújtott szolgáltatások 1998. január 1-jéig,

– menetrend szerinti személyszállítási és kompszolgáltatások 1999. január 1-jéig.

(2) Eltérés útján a szigetközi kabotázsszolgáltatások a Földközi-tengeren és a kereskedelmi hajózási szolgáltatások a Kanári-, Azori- és Madeira-szigetcsoportokon, Ceután és Melillán, a francia szigeteken az Atlanti-óceán partja mentén, a francia tengerentúli területeken időszakosan kivonhatók [helyesen: átmenetileg mentesülnek] e rendelet hatálya alól 1999. január 1-jéig.

(3) A társadalmi-gazdasági kohézió miatt a (2) bekezdés szerinti eltérés Görögországban a menetrend szerinti személyszállítási és kompszolgáltatásokra és a 650 bruttó [helyesen: bruttó regisztertonna] űrtartalomnál kisebb kompokkal végzett szállítási szolgáltatásokra meghosszabbítható 2004. január 1-jéig."

A nemzeti szabályozás

5 A „Szabad szolgáltatásnyújtás a tengeri kabotázsban és egyéb területeken" című 2932/2001 törvény (FEK A' 145/27.6.2001) 1. cikkének (1) bekezdése a következőképp rendelkezik:

„2002. november 1-jétől szabad azon tengeri fuvarozási szolgáltatások nyújtása, amelyeket a) díjfizetés ellenében az Európai Közösség (EK), az Európai Gazdasági Térség

(EGT) vagy – Svájc kivételével – az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) valamely tagállamának hajótulajdonosa végez, és b) a kontinensen és a szigeteken található kikötők között, vagy a szigetek kikötői között személyek és járművek szállítására alkalmas hajókkal, személyszállító hajókkal vagy menetrend szerinti személyszállító vagy kompútvonalakon közlekedő árufuvarozó hajókkal, illetve 650 bruttó regisztertonna űrtartalomnál kisebb hajókkal végzik […], amennyiben e hajókat Görögországban vagy az EK, az EGT vagy – Svájc kivételével – az EFTA valamely tagállamában lajstromozták, és azok ezen állam lobogója alatt hajóznak."

6 A 2932/2001 törvény 3. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A személy- és járműszállító hajó, a személyszállító hajó, illetve az árufuvarozó hajó meghatározott szolgáltatás céljából történő forgalomba helyezése egyéves időtartamra történik, amely november 1-jén kezdődik (menetrend szerinti szolgáltatás)."

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

7 Az alapügy felperesei két keresetet indítottak a kérdést előterjesztő bíróság előtt. E keresetek közül az első a kereskedelmi tengerészeti miniszter „Hajó menetrend szerinti forgalomba helyezése feltételeinek megfelelő teljesítésére vonatkozó garancialevél" című, 2001. október 19-i 3332.3/1 rendeletének (FEK B' 1448/22.10.2001) megsemmisítésére, a második a kereskedelmi tengerészeti miniszter és az Égei-tengerrel kapcsolatos ügyekért felelős miniszter „Hajó menetrend szerinti forgalomba helyezése bejelentése formájának, tartalmának, egyéb szükséges elemeinek és dokumentumainak, valamint

előzetes feltételeinek meghatározása" című, 2001. október 19-i 3332.3/3 közös rendeletének (FEK B' 1448/22.10.2001) megsemmisítésére irányul.

8 A fent nevezett felperesek többek között azt állítják, hogy a 2932/2001 törvény – amely alapján a fent említett rendeleteket meghozták – releváns rendelkezései érvénytelenek, mivel ellentétesek nevezetesen az EK 49. cikkel, valamint a 3577/92 rendelet egyes rendelkezéseivel.

9 Az alapügyben sor került egy első előzetes döntéshozatal iránti kérelemre, amelyre a Bíróság a C-285/05. sz. Enosi Efopliston Aktoploïas és társai ügyben 2006. szeptember 28-án hozott végzésével válaszolt. Az ebben az ügyben feltett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánta megtudni, hogy a 3577/92 rendelet 2004. január 1-je előtt ruház-e jogokat a magánszemélyekre, noha az érintett kabotázstípusra vonatkozóan a rendelet csak ezen időponttól kezdve alkalmazandó Görögországban.

10 Az e kérdésre adott válasz keretében a Bíróság a következőket mondta ki a fent hivatkozott Enosi Efopliston Aktoploïas és társai ügyben hozott végzés 17–19. pontjában:

„17 […] amikor az érintett rendelet meghatározott határidőt ír elő a tagállam számára az ebből eredő kötelezettségek teljesítésére, a magánszemélyek a szóban forgó határidő lejárta előtt nem hivatkozhatnak a rendeletre (lásd ebben az értelemben a C-156/91. sz. Hansa Fleisch Ernst Mundt ügyben 1992. november 10-én hozott ítélet [EBHT 1992., I-5567. o.] 20. pontját).

18 A 3577/92 rendeletet illetően, 6. cikkének (2) és (3) bekezdéséből az következik, hogy a görög szigetek közötti kabotázs a menetrend szerinti személyszállítási és kompszolgáltatás, valamint a 650 bruttó regisztertonna űrtartalomnál kisebb hajókkal végzett szolgáltatás esetén 2004. január 1-jéig mentesül a fenti rendelet alkalmazása alól. E rendelkezés úgy van megfogalmazva, hogy nem enged eltérést a fenti átmeneti mentességtől. Ezért a kabotázs sajátos ágazatában a rendelet csak 2004. január 1-je után fejtett ki joghatásokat, és csak ugyanezen időpontot követően ruházhat jogokat a magánszemélyekre (lásd ebben az értelemben a [43/71. sz.] Politi-ügyben [1971. december 14-én] hozott ítélet [EBHT 1971., 1039. o.] 10. pontját is).

19 Ezt az értelmezést nem gyengítheti a Bíróság által a C-129/96. sz., Inter-Environnement Wallonie ügyben 1997. december 18-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-7411. o.) 45. pontjában követett érvelés sem, ahol a Bíróság úgy ítélte meg, hogy bár a tagállamok nem kötelesek az átültetési határidő lejárta előtt elfogadni az intézkedéseket, az EK 10. cikk második bekezdésének, az EK 249. cikk harmadik bekezdésének, valamint a hulladékokról szóló 75/442/EGK irányelvet módosító 1991. március 18-i 91/156/EGK tanácsi irányelvnek (HL L 78., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 3. o.) az együttes alkalmazásából az következik, hogy e határidőn belül tartózkodniuk kell az olyan jellegű intézkedések meghozatalától, amelyek komolyan veszélyeztetnék az ezen irányelv által meghatározott célt. Ugyanis, még abból a feltételezésből kiindulva is, hogy a 3577/92 rendeletben előírt átmeneti mentesség megfeleltethető az irányelv nemzeti jogba történő átültetése határidejének, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból semmi esetre sem derül ki, hogy az alapügyben azt rónák fel a Görög Köztársaságnak, hogy olyan intézkedéseket fogadott el, amelyek komolyan veszélyeztették a rendelet végrehajtását 2004. január 1-jét követően."

11 A fent hivatkozott Enosi Efopliston Aktoploïas és társai ügyben hozott végzés 19. pontját figyelembe véve a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a C-285/05. sz. ügyben feltett első kérdésre adott válasz valószínűleg más lett volna, ha a következő két feltétel együttesen teljesül, azaz a) a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a Görög Köztársaság számára a 3577/92 rendelet alkalmazása alól adott, 2004. január

1-ig tartó átmeneti mentesség időtartama alatt a görög jogalkotónak tartózkodnia kellett e rendelet Görögországban történő teljes és hatékony alkalmazását 2004. január 1-jét követően komolyan veszélyeztető intézkedések elfogadásától, és b) a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a 2004. január 1-je előtti görög rendelkezésekhez hasonló azon rendelkezések, amelyek az alapjogviták megoldása tekintetében relevánsak, komolyan veszélyeztetik a rendelet teljes körű és hatékony alkalmazását Görögországban 2004. január 1-jét követően.

12 Mivel úgy ítélte meg, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez az EK 10. cikk, az EK 49. cikk és az EK 249. cikk, valamint a 3577/92 rendelet egyes rendelkezéseinek további értelmezése szükséges, a Symvoulio tis Epikrateias (Államtanács) úgy döntött, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az EK 10. cikk második bekezdésére és az EK 249. cikk második bekezdésére tekintettel:

a) a […] 3577/92[…] rendelet alkalmazása alóli, ugyanezen rendelet 6. cikkének (3) bekezdésében [a Görög Köztársaság] vonatkozásában előírt átmeneti mentesség 2004. január 1-jéig tartó időtartama alatt a görög jogalkotónak tartózkodnia kellett-e a 3577/92 rendelet 2004. január 1-jétől Görögországban történő teljes és hatékony alkalmazását komolyan veszélyeztető rendelkezések elfogadásától;

b) joga van-e a magánszemélyeknek ahhoz, hogy e rendeletre hivatkozzanak a célból, hogy vitassák a görög jogalkotó által 2004. január 1-je előtt elfogadott rendelkezések érvényességét abban az esetben, ha e nemzeti rendelkezések

komolyan veszélyeztetik a fenti rendelet teljes és hatékony alkalmazását Görögországban 2004. január 1-jét követően?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, 2004. január 1-jétől komolyan veszélyeztetett-e a 3577/92 rendelet teljes körű alkalmazása Görögországban azon okból, hogy a görög jogalkotó 2004. január 1-je előtt olyan kimerítő és állandó jellegű rendelkezéseket fogadott el, amelyek nem írják elő, hogy 2004. január 1-jétől kezdve hatályukat vesztik, és amelyek ellentétesek a 3577/92 rendelet rendelkezéseivel?

3) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és a második kérdésre adott igenlő válasz esetén, a 3577/92 rendelet 1., 2. és 4. cikke lehetővé teszi-e olyan nemzeti rendelkezések elfogadását, amelyek értelmében a hajótulajdonosok csak meghatározott, az e területen hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság által évente kijelölt útvonalakon nyújthatnak tengeri kabotázsszolgáltatást, olyan engedélyezési rendszer keretében kibocsátott előzetes hatósági engedély birtokában, amely a következő jellemzőkkel rendelkezik:

a) a szigeteket kiszolgáló valamennyi útvonalra vonatkozik, kivétel nélkül,

b) a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak lehetővé teszi, hogy helyt adjanak valamely hajó meghatározott útvonalon történő forgalomba helyezésének engedélyezése iránti kérelemnek, ezáltal diszkrecionális módon, az alkalmazott kritériumok előzetes meghatározása nélkül, egyoldalúan módosítva a kérelemnek a járatsűrűségre, a szolgáltatás felfüggesztésének időtartamára és a bérletre vonatkozó elemeit?

4) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és a második kérdésre adott igenlő válasz esetén, az EK 49. cikk értelmében a szolgáltatásnyújtás meg nem engedett korlátozásának minősül-e az a szabályozás, amely előírja, hogy az a hajótulajdonos, akinek a közigazgatási szerv a hajó meghatározott útvonalon történő forgalomba helyezésére vonatkozó engedélyt adott ki (kérelmét eredeti formájában elfogadva, vagy ennek egyes elemeit a hajótulajdonos beleegyezésével módosítva), főszabály szerint köteles a szóban forgó útvonalon a szolgáltatást megszakítás nélkül nyújtani egyéves időszakon keresztül, és e szolgáltatás megkezdése előtt, e kötelezettség teljesítésének biztosítékaként, köteles garancialevelet letétbe helyezni, amely biztosíték teljes vagy részleges behajtására akkor kerül sor, ha e kötelezettséget nem megfelelően, vagy egyáltalán nem teljesítették?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A második kérdésről

13 A második kérdésével – amelyet elsőként kell megvizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy feltételezve azt, hogy a görög jogalkotó köteles volt a 3577/92 rendelet Görögországban történő alkalmazása alóli mentesség időtartama alatt tartózkodni az olyan jellegű rendelkezések elfogadásától, amelyek komolyan veszélyeztethetik e rendelet 2004. január 1-jétől – a fenti mentesség időtartama lejártának időpontjától – történő teljes körű és hatékony alkalmazását, ezen teljes körű és hatékony alkalmazást komolyan veszélyezteti-e az a tény, hogy a görög jogalkotó 2004. január 1-jét megelőzően a fenti rendelettel ellentétes olyan kimerítő és állandó jellegű rendelkezéseket fogadott el, amelyek nem írják elő, hogy 2004. január 1-jétől kezdve hatályukat vesztik.

14 Az alapügy felperesei úgy ítélik meg, hogy igennel kell válaszolni erre a kérdésre, míg a görög kormány és az Európai Bizottság lényegében nemleges választ javasol.

15 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az a puszta tény, hogy egy tagállam 2001-ben olyan szabályozást fogadott el, mint a 2932/2001 törvény, amely feltételezhetően nem felel meg a 3577/92 rendeletnek, önmagában nem tekinthető úgy, hogy az átmeneti mentesség időtartamának 2004. január 1-jére kitűzött lejárta után komolyan veszélyeztetné a fenti rendelet alkalmazását, függetlenül egyébként e szabályozás kimerítő jellegétől. Az ilyen tény ugyanis önmagában nem akadályozhatja meg a fenti rendelet teljes körű alkalmazását az átmeneti mentesség időtartamának lejártát követően.

16 Ugyanez vonatkozik arra a körülményre is, hogy a 2932/2001 törvényhez hasonló szabályozás állandó jellegű. Amint ugyanis a görög kormány és a Bizottság helytállóan rámutatott, semmi nem akadályozza meg azt, hogy e szabályozást az átmeneti mentesség időtartamának lejárta előtt hatályon kívül helyezzék.

17 Következésképpen az előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy feltételezve azt, hogy a görög jogalkotó köteles volt a 3577/92 rendelet Görögországban történő alkalmazása alóli mentesség időtartama alatt tartózkodni az olyan rendelkezések elfogadásától, amelyek komolyan veszélyeztethetik e rendelet 2004. január 1-jétől – a fenti mentesség időtartama lejártának időpontjától – történő teljes körű és hatékony alkalmazását, ezen teljes körű és hatékony alkalmazást nem veszélyezteti komolyan az a puszta tény, hogy a görög jogalkotó 2001-ben a fenti rendelettel ellentétes, olyan kimerítő és állandó jellegű rendelkezéseket fogadott el, amelyek nem írják elő, hogy 2004. január 1-jétől kezdve hatályukat vesztik.

Az első, a harmadik és a negyedik kérdésről

18 Tekintettel a második kérdésre adott válaszra, az első kérdést nem szükséges megválaszolni. Ezen túlmenően, mivel a harmadik és a negyedik kérdést arra az esetre terjesztették elő, ha az első és a második kérdésre igenlő a válasz, ezeket a kérdéseket sem szükséges megválaszolni.

A költségekről

19 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Feltételezve azt, hogy a görög jogalkotó köteles volt a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a tagállamokon belüli tengeri fuvarozásra (tengeri kabotázs) történő alkalmazásáról szóló, 1992. december 7-i 3577/92/EGK tanácsi rendelet Görögországban történő alkalmazása alóli mentesség időtartama alatt tartózkodni az olyan jellegű rendelkezések elfogadásától, amelyek komolyan veszélyeztethetik a fenti rendelet 2004. január 1-jétől – a fenti mentesség időtartama lejártának időpontjától – történő teljes körű és hatékony alkalmazását, ezen teljes körű és hatékony alkalmazást nem veszélyezteti komolyan az a puszta tény,

hogy a görög jogalkotó 2001-ben olyan, a fenti rendelettel ellentétes, kimerítő és állandó jellegű rendelkezéseket fogadott el, amelyek nem írják elő, hogy 2004. január 1-jétől kezdve hatályukat vesztik.

Aláírások